

Vardarbība pret sievieti kā sabiedrības veselības problēma

Lauma Sprinģe

Rīgas Stradiņa universitāte

Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

VITA BREVIS ARS LONGA

Vardarbība kā sabiedrības veselības problēma

- 1996.gada Pasaules Veselības Asambleja pieņēma Rezolūciju WHA49.25, kas deklarēja, ka vardarbība ir svarīga sabiedrības veselības problēma visā pasaulē. Asambleja Rezolūcijā uzsvēra nozīmīgās sekas, ko rada vardarbība indivīda, ģimenes, sabiedrības un valstu līmenī gan īstermiņā, gan ilgtermiņā, kā arī būtisko slogu veselības aprūpes pakalpojumiem.
- Pēc Pasaules veselības organizācijas definīcijas veselība ir pilnīga fiziska, psihiska un sociāla labklājība un ne tikai stāvoklis bez slimības vai fiziskiem trūkumiem.

Veselības traucējumi sievietēm, kuras pieredzējušas vardarbību

Fiziskā veselība	Psihiskā veselība un ar veselību saistītā uzvedība	Seksuālā un reproduktīvā veselība	Letālas sekas
<ul style="list-style-type: none"> • Brūces, sāsitumi; • Lūzumi; • Ievainojumi vēdera un krūškurvja apvidū; • Nevarība; • Hroniskas sāpes; • Fibromialģija; • Kuņģa zarnu trakta traucējumi; • Kairināto zarnu sindroms; • Redzes traucējumi 	<ul style="list-style-type: none"> • Depresija un trauksme; • Atkarību izraisošo vielu lietošana; • Ēšanas un miega traucējumi; • Pēc traumatiskā stresa sindroms; • Pašnāvnieciska uzvedība; • Nedroša seksuālā uzvedība; • Zems pašvērtējums; • Kauna un vainas izjūtas 	<ul style="list-style-type: none"> • Ginekoloģiskās slimības; • Iegurņa iekaisums; • Seksuāla disfunkcija; • Neauglība; • Nedrošs aborts; • Nevēlama grūtniecība; • Seksuāli transmisīvās saslimšanas 	<ul style="list-style-type: none"> • Slepkaivības; • Pašnāvības; • Mātes mirstība • Mirstība no AIDS

Krug EG et al. World report on violence and health. Geneva, World Health Organization, 2002.

Vardarbības pret sievieti ietekmes uz veselību detalizētāka izpēte

- Lai iegūtu detalizētāku informāciju vardarbības ietekmi uz sieviešu veselību tika aplūkoti jaunākie pieejamie pētījumu dati.
- Iekļaušanai prezentācijā tika izvēlēti pēdējos gados publicēti metaanalīzes pētījumi, kuros aplūkota saistība starp vardarbību pret sievieti ģimenē un ar veselību saistīta problēma.

Metaanalīze ir pētnieciskā metode, kas ļauj apkopot rezultātus no dažādiem pētījumiem par vienotu tēmu un iegūt vienotus secinājumus.

Biežākās vardarbības rezultātā gūtās traumas un ievainojumi sievietēm

Pētījuma apraksts

- Pētījuma dizains: sistemātiskais apskats un metaanalīze. Pētījuma mērķis bija apkopot un sistematizēt informāciju no zinātniskās literatūras par vardarbības izraisītajiem ievainojumiem sievietēm, kuras vērsušās pēc medicīniskās palīdzības ārstniecības iestāžu uzņemšanas nodaļās.

Galvenie rezultāti

- Galvas, kakla un sejas ievainojumi biežāk tika novēroti sievietēm, kuras vērsušās pēc palīdzības vardarbības izraisītu ievainojumu dēļ, salīdzinot ar tām sievietēm, kuras ievainojumus guvušas netīši.
- Pētījumā netika novērotas atšķirības starp netīšiem un vardarbības rezultātā gūtiem ievainojumiem krūškurvja, vēdera un iegurņa apvidū, bet ekstremitāšu ievainojumi sievietēm, kuras cietušas no vardarbības bija vērojami retāk nekā sievietēm, kuras guvušas netīšas traumas.

Wu V., Huff H., Bhandari M. Pattern of physical injury associated with intimate partner violence in women presenting to the emergency department: a systematic review and meta-analysis. *Trauma, Violence & Abuse*. 2010, 11(2): 71-82.

Pārmērīgas alkohola lietošanas saistība ar vardarbību pret sievieti ģimenē

Pētījuma apraksts

- Pētījuma dizains: sistemātiskais apskats un metaanalīze. Pētījuma mērķis bija apkopot un sistematizēt informāciju no zinātniskās literatūras par vardarbības pret sievietēm saistību ar alkohola lietošanu.

Galvenie rezultāti

- Pētījumā par alkohola lietošanas saistību ar vardarbību pret sievieti ģimenē tika norādīts, ka tām sievietēm, kuras biežāk lieto alkoholu, ir lielāka iespēja kļūt par vardarbības upuriem. Pētījumu rezultātos tiek novērota arī pretēja virziena asociācija – tām sievietēm, kuras ir cietušas no vardarbības ir lielākas izredzes kļūt alkohola lietotājām nākotnē.

Devries K.M., Child J.C., Bacchus L.J., Mak J., Falder G., Graham K., Watts C., Heise L. Intimate partner violence victimization and alcohol consumption in women: a systematic review and meta-analysis. *Addiction*. 2013, 109: 379-391.

Nozīmīgi depresīvi traucējumi, depresijas simptomi un pēcdzemdību depresija

Pētījuma apraksts

- Pētījuma dizains: sistemātiskais apskats un metaanalīze. Pētījuma mērķis bija apkopot un sistematizēt informāciju no zinātniskās literatūras par depresijas traucējumu, depresijas simptomu un pēcdzemdību depresijas attīstību sievietēm, kuras pieredzējušas vardarbību.

Galvenie rezultāti

- Sievietēm, kuras bija pieredzējušas vardarbību ģimenē bija 3,6 reizes lielākas izredzes nozīmīgu depresīvu traucējumu attīstībai, salīdzinot ar tām sievietēm, kuras vardarbību nebija pieredzējušas.
- Sievietēm, kuras bija pieredzējušas vardarbību ģimenē 1,5-2 reizes biežāk tika konstatēta depresijas simptomātikas saasināšanās, salīdzinot ar sievietēm, kuras vardarbību ģimenē nebija pieredzējušas.

Beydoun H.A., Beydoun M.A., Kaufman J.S., Lo B., Zonderman A.B. Intimate partner violence against adult women and its association with major depressive disorder, depressive symptoms and postpartum depression: A systemic review and meta-analysis. *Social Science & Medicine*, 2012, 75: 959-975.

Sabiedrības veselības loma vardarbības mazināšanā

- Metodes, ko izmanto sabiedrības veselībā ir starpdisciplināras un uz pierādījumiem balstītas. Sabiedrības veselībā tiek uzsvērtā kolektīvu pasākumu organizēšana, kas nozīmē to, ka sabiedrības veselības problēmu risināšana veiksmīgāk tiek risināta sadarbojoties vairākiem sektoriem kopā, piemēram, veselības, izglītības, sociālo pakalpojumu, tieslietu un politikas sektoriem.
- Izstrādājot un ieviešot sabiedrībā pasākumus vardarbības pret sievieti problēmas mazināšanai ir jāņem vērā, ka:
 - » Pieredzēta vardarbība rada negatīvas sekas uz sievietes veselību gan īstermiņā, gan ilgtermiņā;
 - » Vardarbības sekas var izpausties ne tikai kā fiziski ievainojumi un traumas, bet arī kā psihiskās veselības traucējumi un veselībai kaitējoša uzvedība;
 - » Būtiski veikt pētījumus par vardarbības pret sievietēm izplatību un riska faktoriem vietējās populācijās, lai varētu izstrādāt piemērotas un efektīvas aktivitātes vardarbības pret sievieti mazināšanai.

Paldies par uzmanību!

Lauma Sprinģe

Lektore, sabiedrības veselības speciāliste
Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra
Rīgas Stradiņa universitāte

Kontakti:

E-pasts: lauma.springe@rsu.lv

Telefons: +371 67338307